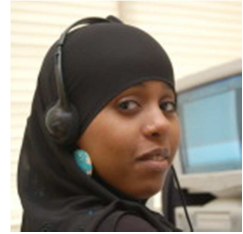

Schets onderwijsprogramma en lessentabel

Route 3, 16+ mbo 3-4, hbo(-schakel), vavo

De leerlingen in *route 3 (16+) uitstroomprofiel mbo 3-4, hbo en vavo* kunnen instromen in verschillende vormen van regulier onderwijs, die aansluiten bij hun leeftijd, het aantal jaren genoten voortgezet onderwijs in land van herkomst én de mogelijkheden en afspraken die er zijn gemaakt met het vervolgonderwijs in de stad of regio. In deze route worden de volgende doorstroommogelijkheden onderscheiden:

- Mbo beroepsopleiding niveau 3 (streefdoelen NT2: B1)
- Mbo beroepsopleiding niveau 4 (streefdoelen NT2: op weg naar B2)
- Schakeljaar op het hbo (instroomeis taalniveau varieert per hbo)
- VAVO (instroom havo 4 of 5 vwo)

De leerlingen in deze route hebben in het land van herkomst de basisschool afgerond en enige jaren voortgezet onderwijs gevolgd. Ze hebben al (enige) kennis van het Engels, zijn intrinsiek gemotiveerd en kunnen zelfstandig werken. Het uitgangspunt voor deze leerlingen is een diploma in het reguliere onderwijs, daarbij is het van belang een route uit te stippelen die hen brengt op een passende plaats in het reguliere onderwijs passend bij hun mogelijkheden met zo min mogelijk tijdverlies.

De leerlingen moeten in hoog tempo Nederlands als tweede taal leren, al snel aangevuld met 'andere vakken' die voorbereiden op instroom in het mbo (3 of 4), een schakeljaar op het hbo of eventueel de vavo. Afhankelijk van het gekozen uitstroomprofiel wordt in deze tweede fase een passend vakkenpakket (inhoud) samengesteld dat aansluit bij het onderwijs waar de leerling gaat instromen. Een leerling die instroomt in mbo 3 zal een andere vakinhoud moeten krijgen aangeboden, als een leerling die gaat doorstromen naar een schakeljaar in het hbo. Daarnaast moet volop aandacht besteed worden aan de beroepskeuze en mogelijke vervolgopleidingen. Het onderwijsprogramma in deze route bestaat uit twee fasen en heeft de volgende kenmerken:

Kenmerken van fase 1 - basis

- Veel NT2, met aandacht voor zelfstandig de taal leren
- Aandacht voor wiskunde en rekenen
- Aandacht voor Engels
- Leven in Nederland (mens & maatschappij / burgerschap)
- Creatieve vakken, bijv. tekenen, handvaardigheid of drama.
- Sport
- Mentorles

Kenmerken fase 2 – schakel

- Vervolg aandacht NT2, met aandacht voor lees- en schrijfvaardigheid en (eventueel) grammatica
- Aandacht voor vervolgopleidingen en beroepskeuze en kennis van de Nederlandse arbeidsmarkt
- Aandacht voor studievoordigheden in het mbo en hbo
- Mogelijkheden voor zelfstudie
- Voorbereiden op Staatsexamen NT2 programma I of II

Onderwijsprogramma fase 1 (basis)

VAKKEN fase 1 – basis	Toelichting
Nederlands als tweede taal (basismethode)	<p>Keuze voor een basismethode Nederlands als tweede taal (NT2) die aansluit bij het niveau en de leeftijd van de doelgroep, d.w.z. voor leerlingen vanaf 16 jaar met schoolse ervaring (hoogopgeleide NT2-leerders) en mogelijkheden biedt om zelfstandig te werken met het lesmateriaal.</p> <p>In de basismethode NT2 komen alle domeinen van taalvaardigheden aan bod: luisteren, lezen, gesprekken voeren, spreken en schrijven. In een basismethode wordt meestal ook aandacht besteed aan de systematische opbouw van woordenschat, grammatica (impliciet of expliciet) en uitspraak. Daarnaast kan er, naast een basismethode, ook expliciet aandacht worden gegeven aan de afzonderlijke taalvaardigheden.</p>
➤ Luisteren	<ul style="list-style-type: none"> • Met TPR (Total Physical Response) werken aan luistervaardigheid en een basiswoordenschat aanleren (beginfase). • Aandacht besteden aan verstavaardigheid (bijv. auditieve discriminatie & prosodie: de melodie van de taal).
➤ Lezen	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht besteden aan uitbreiding van de woordenschat: nieuw taalaanbod voor de leerling. • Aandacht besteden aan het vloeiend leren lezen: veel korte teksten die aansluiten bij het taalniveau van de leerling en over onderwerpen waar de leerling mee te maken krijgt, bijv. relaties, wonen, studeren en werken. • Aandacht besteden aan de ontwikkeling van de strategische leesvaardigheid.
➤ Gesprekken voeren / spreken	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht besteden aan het vloeiend leren gebruiken van alledaagse uitdrukkingen en routines, zoals begroeten, afscheid nemen, feliciteren etc. aan de hand van dialogen. • Aandacht besteden aan verstaanbaarheid, tempo en vloeiend spreken. • Aandacht besteden aan functionele spreektaken in de dagelijkse en schoolse omgeving.
➤ Schrijven	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht besteden aan instrumentele schrijfoefeningen die gericht zijn op het stimuleren van de tweedetaalverwerving. • Aandacht besteden aan functionele schrijftaken in de dagelijkse en schoolse omgeving.

VAKKEN fase 1 – basis	Toelichting
Rekenen	Werken aan rekenvaardigheid 1F (domeinen: Getallen, Verhoudingen, Meten en Meetkunde, Verbanden).
Wiskunde	Aansluiten bij de wiskundeniveau van individuele leerling (maatwerk) of indien alle leerlingen beginnend zijn, starten met het lesboek dat in het reguliere onderwijs wordt gebruikt.
Engels	Aandacht besteden aan de ontwikkeling van de Engelse taalvaardigheid. De meeste leerlingen in deze route zullen al enige kennis van het Engels hebben.
Leven in Nederland	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht besteden aan oriëntatie op Nederlandse samenleving en zelfredzaamheid in Nederland. • Aandacht besteden aan Kennis van de wereld, aan de hand van een selectie van passende thema's uit aardrijkskunde en geschiedenis, bijv. over de stad c.q. streek waar je woont, de gewoontes in Nederland, de geschiedenis van de buurt, de natuur in de omgeving, enzovoort.
Creatieve vorming / CKV	Keuze voor één of meer van de volgende vakken: beeldende vorming, handvaardigheid, drama, tekenen of muziek. Hiermee werken de leerlingen op een andere manier aan de ontwikkeling van hun talenten.
Cluster natuur, verzorging en techniek	In dit cluster wordt aandacht besteed aan een aantal verschillende vakken: natuur, verzorging en techniek (taalniveau aansluitend bij beginnende taalleerders: A1 en op weg naar A2). Hierbij wordt gebruik gemaakt van 'aangepast' NT2-materiaal.
Bewegen en sport	Aandacht besteden aan verschillende activiteiten die de leerlingen 'in beweging' brengen, waarbij ook de ontwikkeling van de Nederlandse taalvaardigheid een rol kan spelen.
Mentorles	De mentorles draagt er zorg voor dat de leerling zich thuis gaat voelen op school. Alle voorkomende zaken in relatie tot school en andere omstandigheden die een rol spelen bij het creëren van een prettige en veilige leeromgeving kunnen aan bod komen.
ICT	(eventueel) Aandacht besteden aan typevaardigheid en computervaardigheden, zoals werken met Word en PowerPoint, in relatie met andere vakken, zoals iets over jezelf schrijven of vertellen.

Onderwijsprogramma fase 2 (schakel)

VAKKEN fase 2 – schakel	Toelichting
Nederlands als tweede taal (basismethode)	Keuze voor een basismethode Nederlands als tweede taal (NT2) die aansluit bij de doelgroep (16 jaar en ouder) en het opleidingsniveau van de leerlingen (hoogopgeleide NT2-leerders). In fase 2 wordt eerst nog gewerkt met een NT2-methode omdat deze specifiek aandacht besteed aan het taalverwervingsproces van de leerling. Het streefniveau NT2 hangt samen met het leerjaar waar de leerling gaat instromen: <ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen die instromen in een mbo 3 opleiding = B1 • Leerlingen die instromen in een mbo 4 opleiding = op weg naar B2 Daarnaast kan in het 2e deel van deze fase ook gebruik gemaakt worden van de reguliere methode Nederlands, om de leerling te laten kennismaken met en wennen aan het lesmateriaal in het reguliere onderwijs. Hierbij wordt, indien mogelijk, gebruik gemaakt van het lesmateriaal dat wordt gebruikt op de school van doorstroom.
➤ Luisteren	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht besteden aan authentieke luisterteksten, bijv. het journaal, een consumentenprogramma of talkshow. • Aandacht besteden aan luistervaardigheid gekoppeld aan onderwijssituaties die veel voorkomen op het mbo of hbo, bijv. luisteren naar uitleg van de (beroeps)vakdocent en aantekeningen maken.
➤ Lezen	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht besteden aan de verdere ontwikkeling van de strategische leesvaardigheid met teksten die aansluiten bij de doelgroep. • Aandacht besteden aan authentieke leesteksten, zoals de krant, informatie over school, vakteksten uit de verschillende sectoren, bijv. een handleiding van techniek of een handleiding 'Ouderenzorg' in de zomer, instructie telefoongesprek aan de helpdesk, enzovoort.
➤ Vrij lezen	Minimaal drie keer per week (minimaal) 15 minuten Vrij lezen, waarbij leerlingen zelf een keuze kunnen maken welk boekje of tijdschrift ze willen lezen. Vrij lezen stimuleert de taalontwikkeling van de leerlingen. Het is van belang dat het taalniveau van het boekje niet te veel afwijkt van het taalniveau van de leerling.
➤ Gesprekken voeren	Aandacht voor specifieke gesprekstaken die aan de orde komen op het mbo of het hbo, bijv. een gesprek met de studieloopbaanbegeleider over de voortgang of een gesprek met een collega op een stageplek (zie ook streefdoelen NT2).
➤ Schrijven	Aandacht voor functionele schrijftaken die aan de orde komen op het mbo of het hbo, bijv. een verslag maken van een bedrijfsexcursie of interview met een beroepsbeoefenaar.
➤ Examentraining Staatsexamen NT2	Voorbereiding op het staatsexamen NT2 aan de hand van passend lesmateriaal en voorbeeldexamens (zie ook steunpunt Staatsexamen NT2).

VAKKEN fase 2 – schakel	Toelichting
Rekenen	De leerlingen werken toe naar referentieniveau 2F.
Wiskunde	Gebruik van een reguliere lesmethode passend bij wiskundeniveau van de leerling.
Engels	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht voor de ontwikkeling van de Engelse taalvaardigheid aan de hand van een reguliere lesmethode. De leerlingen werken toe naar een taalniveau (ERK), dat aansluit bij de opleiding waar de leerling instroomt. • Voor mbo 3 zal het gevraagde taalniveau voor Engels samenhangen met de gekozen opleiding, bijv. bij een opleiding in het toerisme is Engels een verplicht onderdeel, bij een opleiding in de elektrotechniek zal dit meestal niet aan de orde zijn. • In alle mbo 4 opleidingen wordt Engels aan het einde geëxamineerd, dus zal een leerling die instroomt al over enige Engelse taalvaardigheid moeten beschikken, zodat het aannemelijk is dat hij het gevraagde eindniveau kan behalen. • De eisen die het hbo stelt variëren per hogeschool.
Profielcluster: Zorg & Welzijn, Techniek, Handel & Economie	<ul style="list-style-type: none"> • Hierin wordt een combinatie aangeboden waarin de leerlingen kunnen kennismaken met verschillende sectoren in het mbo. De invulling van deze lessen wordt (zoveel mogelijk) in overleg met het mbo vastgesteld en moet bestaan uit een combinatie van vakinhoud en praktijksituaties. • Bij het aanbod in de les wordt natuurlijk ook aandacht besteed aan de vaktaal in het vak en de specifieke beroepstaaltaken, bijv. een gesprekje met een klant of het noteren van een logboek bij een reparatie of het lezen van een werkinstructie.
Burgerschap	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht besteden aan een aantal burgerschapsthema's die aansluiten bij de domeinen in het MBO, bijv. Rechten als consument (Economische dimensie), Culturele verschillen (Sociaal-maatschappelijke dimensie), Gezond leven (Vitaal burgerschap).
Loopbaanoriëntatie en - begeleiding (LOB)	<ul style="list-style-type: none"> • Besteed aandacht aan zicht op eigen mogelijkheden, het onderwijssysteem in Nederland en mogelijke vervolgopleidingen. • Kennis van de inhoud van de sectoren (Handel & Economie, Techniek, Zorg & Welzijn en Landbouw) en bijbehorende opleidingen per sector in het mbo en eventueel hbo is noodzakelijk, bijv. <ul style="list-style-type: none"> - Wat zijn de kenmerken van een sector? - Welke opleidingen kun je allemaal doen in die sector? - Welke beroepen horen daarbij? En wat ga je dan precies doen? - Wat moet je goed kunnen (kwaliteiten)? • Besteed aandacht aan kennismaking met de opleidingen in het mbo, bijv. door het organiseren van snuffelstages op het mbo, bedrijfsbezoeken en excursies en meeloopdagen bij opleidingen op niveau 3 of 4.

VAKKEN fase 2 – schakel	Toelichting
	<ul style="list-style-type: none"> • Besteed aandacht aan loopbaanvaardigheden (in samenhang met oriëntatie op beroepen en opleidingen), zoals zelfreflectie, een loopbaanplan kunnen maken, netwerken en solliciteren (jezelf profileren).
Creatieve vorming	Keuze uit één van de vakken: beeldende vorming, handvaardigheid, drama, tekenen of muziek.
Bewegen en sport	Zie fase 1.
Mentorles	In de mentorles wordt in ieder geval aandacht besteed aan studievaardigheden, zoals plannen en organiseren, zelfstandig leren leren, informatie zoeken en verwerken, samenwerken enzovoort.
ICT	Het vak ICT wordt niet apart aangeboden, maar is geïntegreerd in de andere vakken.

Route 3 | 16+ Mbo 3-4, hbo(-schakel), vavo

Hieronder vindt u een voorbeeld van een lessentabel behorend bij het uitstroomprofiel mbo 3-4, hbo(-schakel), vavo. De vakken die zijn opgenomen in fase 1 en 2 corresponderen met de vakken uit de schets van het onderwijsprogramma van de betreffende leerlijn. De genoemde uren zijn een indicatie. Indien gewenst kan hiervan afgeweken worden en kunnen andere keuzes worden gemaakt.

Vakken fase 1 - basis	Uur p/w	Vakken fase 2 - schakel	Uur p/w
Nederlands als tweede taal	13-15	Nederlands als tweede taal	8-10
Rekenen / wiskunde	5	Rekenen / wiskunde	5
Engels ¹	2	Engels	3
Leven in Nederland	2	Profielcluster: Zorg & Welzijn, Techniek, Handel & economie	4
Creatieve vorming / CKV	2	Burgerschap	2
Cluster natuur, verzorging en techniek	2	Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB)	5
Bewegen en sport	2	Creatieve vorming / CKV	2
Mentorles / coachgroep	2	Bewegen en sport	2
ICT	2	Mentorles / coachgroep	1
Totaal	32-34	Totaal	32-34

¹ De meeste leerlingen zullen al enige kennis van het Engels hebben. Is dat niet het geval, wordt aangeraden om pas halverwege fase 1 met het vak te starten.